

Державний вищий навчальний заклад
“Ужгородський національний університет”
Філологічний факультет
Кафедра української літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з наукової роботи

проф. Студеняк І.П.

“*10*” *вересня* 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФОЛЬКЛОРНО-ЛІТЕРАТУРНІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 – Філологія
Освітня програма	«Філологія»
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород – 2019

Робоча програма навчальної дисципліни “Фольклорно-літературні взаємозв’язки” для аспірантів галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035 – Філологія**, освітня програма **035 «Філологія»**.

Розробники: **Тиховська Оксана Михайлівна**, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри української літератури

протокол № 2 від « 04 » 09 20 19 р.

Завідувач кафедри Тоді Барчан В.В.

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету

протокол № 5 від « 04 » 09 20 19 р.

Голова науково-методичної комісії Шаркань В. В. Шаркань

© _____, 20__ р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 20__ р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки: 1	
Загальна кількість годин – 180		
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	1, 2	1, 2
	Лекції:	
	30 год.	10 год.
	Практичні (семінарські):	
	30 год.	8 год.
Вид підсумкового контролю: написання статей, доповідей	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: залік, екзамен	Самостійна робота:	
	120 год.	162 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є ознайомлення аспірантів із специфікою та проблематикою фольклорно-літературних взаємозв'язків, вивчення питання рецепції та інтерпретації фольклорних образів та мотивів у творах художньої літератури.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-1).
- Навички використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК-2).
- Здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні (ЗК-3).
- Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-4).
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК-5).
- Здатність працювати в міжнародному науковому просторі (ЗК-6).
- Здатність розробляти та управляти науковими проектами (ЗК-7).
- Здатність комунікації на фахову тематику з нефахівцями (ЗК-10).
- Здатність застосовувати філологічні знання для систематизації різноманітних пов'язаних фактів і явищ (ФК-1).
- Здатність визначати завдання філологічного дослідження (ФК-2).
- Здатність вирізняти із накопичених спостережень відтворювані факти (ФК-3).
- Здатність на високому рівні застосовувати методи наукового аналізу і структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів (ФК-4).
- Здатність на високому рівні проводити фахову науково-дослідницьку роботу, презентувати її науковій спільноті та захищати свою інтелектуальну власність (ФК-5).
- Здатність удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної галузі – мовознавства, літературознавства, перекладознавства, літературної критики тощо; володіння навичками управління інформацією (ФК-6).
- Здатність вільно й критично користуватися спеціальною термінологією в обраній сфері філологічних досліджень, обґрунтовувати оптимальний вибір термінів із синонімічних (ФК-7).
- Здатність організовувати різні форми наукової та педагогічної діяльності (ФК-9).

- Загальна поінформованість у питаннях фінансового забезпечення досліджень, знайомство із шляхами фінансування проектів (ФК-10).

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен знати:

- шляхи переосмислення міфологічних мотивів та образів у художній літературі (рецепція та інтерпретація);
- методики ідентифікації фольклорних запозичень у літературних творах;
- основні терміни компаративної та інтертекстуальної методик дослідження фольклоризму літератури;
- відмінності та типологічні аналогії між професійною літературою та усною народною творчістю;
- художні моделі об'єктивації архетипів у літературних творах відповідно до теорії К.-Г. Юнга про архетипи колективного несвідомого.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен уміти:

- фахово користуватися термінологією, що використовується при вивченні фольклорно-літературного спілкування;
- користуватися методикою «ідентифікації», структуралістськими її удосконаленнями та "архетипною критикою";
- крізь призму дослідження фольклоризму літератури «дешифрувати» її «національний код»;
- володіти методиками ідентифікації фольклорних запозичень у літературних творах, а також прийомами дослідження результатів впливу фольклору на літературу;
- аналізувати сутність та параметри взаємодії фольклору й окремих художніх творів.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Фольклорно-літературні взаємозв'язки**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД: ВК. 01.08. за ОП: «Філологія» Література як діалог у наукових школах О. Веселовського, О. Потебні та М. Бахтіна.

Шифр НД: ОК. 06 за ОП: «Філологія» Дослідження мови і літератури в контексті сучасних наукових парадигм.

Шифр НД: ОК 12. за ОП: «Філологія» Український і світовий фольклор.

Шифр НД: ОК 11. за ОП: «Філологія» Український літературний процес.

Шифр НД: ОК 9. за ОП: «Філологія» Аналіз художнього твору.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми **«Фольклорно-літературні взаємозв'язки»**, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Сучасні передові концептуальні та методологічні знання з філології та суміжних галузей знань	1.1
Праці провідних вітчизняних та зарубіжних учених, наукових шкіл та фундаментальних праць у галузі дослідження.	1.2
Формулювати мету власного наукового дослідження в контексті світового наукового процесу, усвідомлювати його актуальність і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя.	2.1
Проводити комплексні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань.	2.3.
Формувати команду дослідників для вирішення локальної задачі (формулювання дослідницької проблеми, робочих гіпотез, збору інформації, підготовки пропозицій).	2.4
Формулювати наукову проблему з огляду на стан її наукової розробки та сучасні наукові тенденції.	2.5
Формулювати робочі гіпотези та моделі досліджуваної проблеми.	2.6
Аналізувати наукові праці з філології, виявляючи дискусійні та малодосліджені питання.	2.7
Здійснювати моніторинг наукових джерел інформації відносно досліджуваної проблеми.	2.8
Визначати інформаційну цінність джерел шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами.	2.9
Визначати принципи та методи дослідження, використовуючи міждисциплінарні підходи.	2.10

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Фольклорно-літературні взаємозв'язки»**:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вести спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі філології.	3.1.
Кваліфіковано відображати результати наукових досліджень у наукових статтях у фахових виданнях, вести конструктивний діалог з рецензентами та редакторами.	3.2
Професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах, практично використовувати іноземну мову (в першу чергу – англійську) у науковій, інноваційній та педагогічній діяльності.	3.3
Ефективно працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії.	3.4

Уміти використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації джерел.	3.5
Ініціювати наукові та інноваційні комплексні проекти в галузі філології, лідерство та автономність під час їх реалізації.	4.1
Діяти, дотримуючись принципів соціальної відповідальності, на основі етичних міркувань (мотивів).	4.2
Самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень.	4.3
Приймати обґрунтовані рішення, мотивувати людей та рухатися до спільної мети.	4.4

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. Написання доповідей.
2. Виступи на конференціях.
3. Створення презентацій.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: реферати, доповіді.

Форма модульного контролю: презентація.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Доповідь	Сума
T1	T2	T3	T3	T4	T5	T6	T7	...	20	100
10	10	10	10	10	10	10	10			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття		60		60
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування	-	-	-	-

при тематичному оцінюванні				
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
...				
Презентація		10		10
Реферат		10		10
Доповідь		20		20
...				
Разом		100		100

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Специфіка рецепції та інтерпретації фольклорних мотивів та образів у художній літературі

Тема 1. Загальнокультурологічні та історичні аспекти наукового осмислення фольклорно-літературних зв'язків в українській літературі.

Тема 2. Методологічні та методичні проблеми вивчення фольклоризму літератури.

Тема 3. Вплив фольклору на літературу та специфіка фольклорно-літературних контактів.

Модуль 2.

Переосмислення міфологічних сюжетів та образів у літературних творах

Тема 4. Міфологізм як одна з конкретизацій фольклоризму літератури.

Тема 5. Міфологічний фольклоризм в українській літературі 1 пол. XX століття.

Тема 6. Рецепція фольклорних та міфологічних мотивів в українському фентезі.

Тема 7. Фольклорні мотиви та образи у творчості Пантелеймона Куліша, Олекси Стороженка, Олександра Олеся, Докії Гуменної.

6.2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	інд	с.р.		Л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Специфіка рецепції та інтерпретації фольклорних мотивів та образів у художній літературі												
Тема 1. Загальнокультурологічні та історичні аспекти наукового осмислення фольклорно-літературних зв'язків в українській літературі		3	3			20		2	1			30
Тема 2. Методологічні та методичні проблеми вивчення фольклоризму літератури.		3	3			20		1	1			30
Тема 3. Вплив фольклору на літературу та специфіка фольклорно-літературних контактів		4	4			20		1	1			21
Разом за змістовим модулем 1		12	12			60		4	3			81
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Переосмислення міфологічних сюжетів та образів у літературних творах												
Тема. 4. Міфологізм як одна з конкретизацій фольклоризму літератури.		4	4			15		1				20
Тема 5. Міфологічний фольклоризм в українській літературі 1 пол. XX століття.		4	4			15		1	1			20
Тема 6. Рецепція фольклорних та міфологічних мотивів в українському фентезі.		4	4			15		2	1			20
Тема 7. Фольклорні мотиви та образи у творчості Пантелеймона Куліша, Олекси Стороженка, Олександра Олеся, Докії Гуменної.		6	6			15		2	1			21

Разом за змістовим модулем 2		18	18			60		6	3			81
Усього годин	180	30	30			120		10	8			162

6.3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин стаціонар	Кількість годин заочна форма
Тема 1. Загальнокультурологічні та історичні аспекти наукового осмислення фольклорно-літературних зв'язків в українській літературі. Міфологема як чинник організації сюжету та композиції художнього твору.	3	1
Тема 2. Взаємодія фольклору й літератури: генетичний і типологічний аспекти. Методологічні та методичні проблеми вивчення фольклоризму літератури.	3	1
Тема 3. Питання міфологізму в літературі. Міфологічний фольклоризм.	4	1
Тема 4. Міфологізм, як одна з конкретизацій фольклоризму літератури.	4	
Тема 5. Міфологічний фольклоризм в українській літературі 1 пол. XX століття.	4	1
Тема 6. Рецепція фольклорних та міфологічних мотивів в українському фентезі.	4	1
Тема 7. Фольклорні мотиви та образи у творчості Пантелеймона Куліша, Олекси Стороженка, Олександра Олеся, Докії Гуменної.	6	1

6.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Кількість годин стаціонар	Кількість годин заочна форма
Тема 1. Трансформація міфологічно-фольклорних образів у літературному творі	20	30
Тема 2. Неоромантична концепція міфологічного персонажа у контексті української літератури початку XX століття	20	30
Тема 3. Символічна і композиційна роль міфологем у художньому тексті	20	21
Тема 4. Фольклорні образи та символи у повістях “Земля” та “В неділю рано зілля копала” Ольги Кобилянської	15	20
Тема 5. Фольклоризм п'єси «Ніч на полонині» Олександра Олеся	15	20
Тема 6. Фольклоризм повісті «Огненний змій» та ранніх оповідань П. Куліша	15	20
Тема 7. Фольклоризм творів Д. Гуменної «Небесний змій» та «Благослови, мати!»	15	21

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Грабович Г. Поет як міфотворець: Семантика символів у творчості Тараса Шевченка / Пер. з англ. С.Павличко. 2-е випр. й авториз. вид. - К.: Часопис "Критика", 1998. - С. 169-186.
2. Грушевський М. Історія української літератури: В 6 т. 9 кн. - К.: Либідь, 1993-1996. - Т. 1.
3. Івашків В. Художня, літературознавча і фольклористична парадигма ранньої творчості Пантелеймона Куліша. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 448 с.
4. Малаховская А. Н. Наследие Бабы-Яги: религиозные представления, отраженные в волшебной сказке, и их следы в русской литературе XIX-XXвв. / Анна Наталия Малаховская. – СПб : Алетейя, 2007. – 344 с.
5. Медриш Д. Н. Взаимодействие двух словесно-поэтических систем как междисциплинарная теоретическая проблема // Русская литература и фольклорная традиция. Сб. научн. трудов. - Волгоград, 1983.
6. Мишанич О. В. Українська література другої половини XVIII ст. і усна народна творчість. - К.: Наук. думка, 1980.
7. Неёлов Е.М. Волшебнo-сказочные корни научной фантастики / Е. М. Неслов ; М-во высш. и сред. спец. образования РСФСР. - Ленинград : Издательство ЛГУ, 1986. – 198с.
8. Смирнов И.П. Место "мифопоэтического" подхода к литературному произведению среди других толкований текста (о стихотворении Маяковского "Вот так я сделался собакой") // Миф. Фольклор. Литература. - Ленинград: Наука, Ленингр. отд-ние, 1978. - С. 186-203.
9. Росовецький С. Тарас Шевченко і фольклор: монографія / С. К. Росовецький; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К., 2011. - 415 с.
10. Росовецький С. Фольклорно-літературні зв'язки: Компаративний аспект. - К., 2001. - 277 с.
11. Росовецький С. Фольклорно-літературні взаємозв'язки: генетичний аспект : Автореф. дис... д-ра філол. наук : 10.01.01, 10.01.07 / С. К. Росовецький; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. - К., 2004. - 28 с.
12. Янковська Ж. Використання фольклорно-етнографічних мотивів у романі П.Куліша «Чорна рада»//Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. Випуск 75. Серія: Філософські науки. Другі Кулішеві читання з філософії етнокультури. – Чернігів, 2010. – С.52-57.
13. Янковська Ж. Фольклористична діяльність Пантелеймона

Куліша: монографія. – Острог: Видавництво «Національний університет «Острозька академія», 2008. – 184с.

14. Янковська Ж. Фольклоризм української романтичної прози: монографія. – Львів: Українські технології, 2016. – 610 с.

Допоміжна література

1. Адрианова-Перетц В.П. Древнерусская литература и фольклор. (К постановке проблемы) // Адрианова-Перетц В.П. Древнерусская литература и фольклор. - Ленинград, 1972. - С. 8-16.
2. Бойко В. Г. Поетичне слово народу і літературний процес: Проблема фольклорних традицій в становленні української радянської поезії. - К.: Наук. думка, 1965.
3. Івашків В. Європейські фольклорні та літературні мотиви у творчості Пантелеймона Куліша 1840-х років // *Literatura ukraińska XIX i XX wieku w kontekście europejskim*. – Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej, 2008. – S. 41–52.
4. Лутковская В.В. Структурообразующая роль сказки в русской и украинской литературе. На материале романов Ф.Достоевского "Преступление и наказание" и П.Кулиша "Чорна рада" // Сої^ит. Язык и культура. III международная конференция. Доклады. - К.: Сої^ит, 1994. - С. 179-185.
5. Смирнов И.П. От сказки к роману // ТОДРЛ. - 1972. - Т. 27. - С. 284-320.
6. Топоров В.Н. Неомифологизм в русской литературе начала XX века: Роман А.А.Кондратьева "На берегах Ярыни". Trento, 1990 (Eurasistica. 16).
7. Янковська Ж. Особливості міфологічного рівня фольклоризму оповідань Ганни Барвінок / Ж. Янковська // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Філологія. - 2016. - Вип. 2. - С. 335-340.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від «____» _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від «____» _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від «____» _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від «____» _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)